

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ ՆՈՐ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏՆԵՐԸ

Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի նախագահության որոշմամբ հանրապետության գիտությունների ակադեմիայի մաթեմատիկայի և մեխանիկայի ինստիտուտը բաժանվել է երկու ինքնուրույն գիտական հիմնարկի: Այդ կապակցությամբ ՀՀ-ի թղթակիցը դիմեց ակադեմիայի փնջ-պրեզիդենտ, ՍՍՀՄ գիտությունների ակադեմիայի թղթակից-անդամ Ս. Մ. Մերզլյանին՝ խնդրելով պատմել վերակառուցման նպատակի, նոր ինստիտուտների առջև դրված խնդիրների մասին:

— Մաթեմատիկան և մեխանիկան Հայաստանի գիտության առավել զարգացած և հեռանկարային ուղղություններից են, — ապաց գիտնականը: — Վերջին քսուորը դարում այդ գյուղերում ձեռք բերված արդյունքները մասշտաբ են գտել ոչ միայն մեր երկրում, այլև նրա սահմաններից շատ հեռու:

Միջազգային գիտական շրջաններում լայն անանշում ունեն հայկական մաթեմատիկական քայրոցի ներկայացուցիչների աշխատանքները ֆունկցիաների տեսության, դիֆերենցիալ հավասարումների, ֆունկցիոնալ վերլուծության, մաթեմատիկական տրանսպարանության և ազդրիթմների տեսության բնագավառում: Ֆրանսիայի թղթը տեսական բնույթ ունեն, բայց այդ առարկեզում ձեռք բերված հաջողությունները զգալիորեն մաստել են հանրապետության գիտության ու տեխնիկայի մի շարք ժամանակակից կիրառական գյուղերի հաջող զարգացմանը, ինչպիսիք են, օդինակ, էլեկտրոնային հաշվողական տեխնիկան, կիրառական մաթեմատիկան, ուղիորդելությունների և այլն:

Համընդհանուր անանշում են

գտել հայ մեխանիկաների աշխատանքները: Նրանք իրավամբ համարվում են սուղիի հատկություններ ունեցող հնացող գյուղերի տեսության հեղինակները: Այդ տեսությունը կարևոր նշանակություն ունի երկար ժամանակ մեծ բեռնվածության տակ աշխատող ինժեներական խոշոր կառուցվածքների հաշվարկման համար: Նավաշինության, ինքնաթիռաշինության և մեքենաշինության այլ գյուղերում կիրառություն են գտնում անհզոտրոպային շերտավոր թաղանթների և ապերի բնագավառում մեր գիտնականների կատարած հետազոտությունների արդյունքները: Միատարր և ոչ միատարր մարմինների առանցակառության մաթեմատիկական տեսության որոշ խնդիրների լուծումը զգալի դեր է խաղում համատարած միջավայրերի մեխանիկայի ֆունկցիոնալ մոտեցումը օրինակությունները կարգելու գործում:

Հայաստանի մեխանիկաների մշակված թեմաների արժեքավորության և հրատարակության վերաբերում է նրանց բազմաթիվ աշխատությունների թարգմանությունը օտար լեզուներով:

Մաթեմատիկայի և մեխանիկայի բնագավառում հետազոտությունների ինտենսիվ զարգացումը, դրանց հեռանկարայնությունն ու հրատարակությունը, մեծ թվով որակյալ գիտական կարգերի աշխատությունը մեզ հիմք տվեց մաթեմատիկայի և մեխանիկայի ինստիտուտը բաժանելու առանձին հիմնարկների:

Իսկ ինչո՞վ են զբաղվելու Հայաստանի գիտությունների ակադեմիայի նոր ինստիտուտները: Նրանք մախ և ստաշ կարունակեն զարգացնել այդ գիտությունների արդեն ավանդական դարձած ուղղությունները: Միաժա-

մանակ կատեղծեն բաժիններ, լաբորատորիաներ, սեկտորներ, որտեղ նախատեսվում է աշխատանք կազմակերպել մեր հանրապետության համար նոր թեմաների և պրոբլեմների սուղությունը:

Այսպես, մեխանիկայի ինստիտուտում հետազոտություններ կծավալվեն սուղիի ոչ գծային տեսության, ոչ միատարր մարմինների դինամիկ ամրության, բիոմեխանիկայի և այլ ուղղություններով, որոնք, նարստացնելով ժամանակակից գիտությունը, միաժամանակ մեծ դեր են խաղում տեխնիկայի կարևոր պրոբլեմները լուծելիս:

Մաթեմատիկայի ինստիտուտում ենթադրվում է առաջիկա հինգ տարիներին բաց անել տպոլոգիայի և հանրահաշվի, հավանականության տեսության, մաթեմատիկական վիճակագրության և մաթեմատիկական ֆիզիկայի բաժիններ: Հատուկ ուշադրություն կգարձվի երիտասարդ, ընդունակ մասնագետներին գիտական աշխատանքի մեջ ներգրավելու: Նախատեսվում է ամրապնդել և ընդլայնել ակադեմիայի այդ հիմնարկի կապերը Երևանի պետական համալսարանի՝ գլխավորապես մաթեմատիկայի և մեխանիկայի և կիրառական մաթեմատիկայի ֆակուլտետների հետ:

Համատեսակի արանք են ակադեմիայի հետազոտական նոր կենտրոնների առջև դրված խնդիրները: Բոլոր հիմքերը կան ենթադրելու, որ մեր մաթեմատիկոսներն ու մեխանիկաները այսուհետև կա կաշխատեն նույնպիսի արդյունավետությամբ, հայտնական գիտությունը կհարստացնեն հետաքրքրական նոր արդյունքներով: